

# שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל



בס"ד, שב"ק פרשת כי תשא ט"ז אדר תשע"ב | גליון 493

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

## להדבק בתלמידי חכמים

"וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פְּנִים אֶל פְּנִים כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל הַמִּחָנֶּה וּמְשַׁרְתּוֹ יְהוֹשֵׁעַ בֶּן-נּוּן נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל" (ל"ג, י"א). משה רבנו הוא אדון לכל הנביאים, ואין גדול ממנו בישראל (סוטה ט' ע"ב), ולא קם בישראל כמשה, והקב"ה דבר עמו כדבר איש אל רעהו, שזו מעלה גדולה ועצומה שלא זכה לה אף נביא. ולא עוד אלא, שהקב"ה היה חפץ להראות למשה רבנו את פניו ולגלות לו את הנהגתו כמובא בגמרא (ברכות ז' ע"א). וכן מובא בילקוט שמעוני, שהראהו הקב"ה למשה מה למעלה ומה למטה, מה לפניו ומה לאחור, מה שהיה ומה שעתיד להיות.

והנה לאחר שהתורה מתארת את שבחו של משה רבנו, מיד באותו הפסוק כורכת התורה גם את שבחו של תלמידו יהושע, שהוא נאמן ביתו. ויש להתבונן, מדוע היה צורך לפרש דווקא כאן את שבחו של יהושע, הרי כעת במעלתו של משה רבנו עסקינו? ועוד יש להבין, מהי המעליותא והשבח הגדולים שנאמרו על יהושע בזה שהיה "נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל", אין כאן שבח על גדלותו ועמולותו בתורה של יהושע, או על חכמתו המרובה, ואף לא שבח על מעשה מרומום או הנהגה נפלאה שעשה, אלא רק בגין שהיה ממתין ומצפה למשה רבנו ולא מש מן האוהל עד שובו? דרשו חז"ל על הפסוק "לְאֶהֱבָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם לְלֶבֶת כָּבֵד-דְּבָרָיו וּלְדַבְּרָה בּו" (דברים י"א כ"ב), וכי אפשר לומר כן - להדבק בהקב"ה? והלא "אִשׁ אֶכְלָה הוּא"? אלא,

הַדְּבָק בַּתְּלַמִּידִים וּבַחֲכָמִים, וּמַעֲלָה אֵינִי עֹלֶיךָ כְּאִילוֹ נִדְבַקְתָּ בּוֹ. וְהַנְּדָבֵק לְלוּמְדֵי תוֹרָה שֶׁהֵם מִרְכָּבָה לְשִׁכְיָנָה, כְּאִילוֹ נִדְבַק בַּהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ. לִפִּי זֶה יוֹבֵן מְדוּעַ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וְהַמְּקוֹם שֶׁמִּתְאַרְתָּ הַתּוֹרָה אֶת שְׁבָחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ, רֵאתָ הַתּוֹרָה גַּם לְהַזְכִּיר אֶת שְׁבָחוֹ וּמַעֲלָתוֹ יְהוֹשֵׁעַ. שֶׁהִיָּה דְבוּק לְרַבּוֹ בַּתְּכַלִּית הַדְּבָקוֹת וְהַהֲתַקְשְׁרוֹת. כִּיּוֹן שֶׁחֲכָמַת יְהוֹשֵׁעַ הִיא כַּעֲיֵן וְדוּגְמַת חֲכָמַת מֹשֶׁה, וְאִמְרוּ חֲז"ל פְּנֵי מֹשֶׁה כַּפְּנֵי חָמָה וּפְנֵי יְהוֹשֵׁעַ כַּפְּנֵי לְבָנָה, וְהֵינּוּ, כִּשֶׁם שֶׁהַלְבָּנָה אֵין לָהּ אֹרֶךְ עֲצָמִי מִשְׁלָה, וְהִיא בְּמַהוּתָהּ גּוֹף חֲשׂוֹךְ וְאֶפֶס, וּמִקְבַּלְתָּ הִיא אֶת אֹרֶחַ מִן הַחָמָה, כִּךְ יְהוֹשֵׁעַ, כֹּל חֲכָמַתוֹ הִיָּתֵה מִמֹּשֶׁה רַבּוֹ שֶׁקִּיבַל תּוֹרָה מִסִּינַי, וְאֶת קְבַלְתוֹ מִסָּר בְּשִׁלְמוֹת לַיהוֹשֵׁעַ.

ואכן, הדבקות בה' היא היסוד שעליו עומד האדם, ועל ידה ישמר מכל חטא ועוון, וזה מה שאמר דוד המלך בתהילים "שְׁוִיתִי ה' לְגִגְדִי תְּמִיד כִּי מִיָּמִינִי בַּל אָמוּט", "עַל יְדֵי שִׁיחַ ה' נִגְדַד עֵינַי הָאָדָם תְּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה, נִמְצָא דְבַק בְּה' וְיִזְכּוֹר מִצְוֹתָיו. וְזֶה כֹּל גְּדוּל בְּמַעֲלוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהוֹלְכִים לִפְנֵי אֱלֹקִים, וְכֹאשֶׁר הָאָדָם מְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּה' וּבְמִידוּתָיו, וּבַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים וְצְדִיקֵי אֱמֶת, בְּזֶה מְבִיא עַל עֲצָמוֹ בְּרַכָּה וְחַיִּים, וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר "וְאֵתֶם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם תִּיָּם פְּלֶכֶם הַיּוֹם" (דברים ד'), וְכִי שְׁדוּבֵק בְּה' בַּחֶשֶׁק רַב וּבְרִשְׁפֵי שְׁלֵהֲבַת אַהֲבָה, מוּבְטָח לּוֹ שִׁיזְכֶּה לְחַיִּים אֱמִיתִיִּים, וְיִנְצַל מִחֲטָא וְעוּן.

## דברי הימים

### פורים

גדולה מעלת ימי הפורים עד מאד ש"כל המועדים עתידים ליבטל וימי הפורים אינם בטלים לעולם..." (ילקוט שמעוני).

הרמב"ם בסוף הלכות מגילה כותב שלעתיד לבוא למרות שכל זכרון הצרות יתבטל שנאמר "כִּי יִשְׁכַּחוּ הַצָּרוֹת הַרְּאִשׁוֹנוֹת וְכִי נִסְתָּרוּ מֵעֵינַי", ימי הפורים לא יתבטלו שנאמר "יָמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יִעָבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזָכְרָם לֹא יִסּוּף מִזֵּרְעָם".

תשועה זו שנושעו ישראל בימי מרדכי ואסתר, לא היתה תשועה לשעה, אלא לנצח - "תְּשׁוּעַתָּם הִיָּת לְנִצְחָ" שעד אותה תשועה היה גורלם של ישראל במשקולת מאזני החטא והתשובה, ויכולים היו להתחייב בכליה, במידה ולא ישוּבוּ בַּתְּשׁוּבָה שְׁלִימָה עַל חֲטָאָם. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁבוּ בְּכָל לֵב מִמַּעֲשֵׂיהֶם הָרְעִים, נִתְעוּרְרוּ בְּשִׁמְיֵם רַחֲמִים מְרֻבִּים עֲלֵיהֶם, וּנְפַתַּח לָהֶם פֶּתַח שֶׁל תְּשׁוּעָה, וְנַעֲשֶׂתָה הַתְּשׁוּעָה לְנִצְחָ וְתִקְוָה לְכָל דּוֹר וָדוֹר. שֶׁאִפְלוּ יִגְדַל חֲטָאָם מֵאֵד לֹא הָיוּ כְּלַיִם לְעוֹלָם, וְלִכֵּן אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים בִּימֵי הַפּוּרִים עַד כַּדִּי אֶפְסִית הַדַּעַת, וְאֵין אֲנִי יוֹדְעִים מִיָּמֵינוּ וּמִשְׁמָאלֵנוּ. כִּי אֵין אֲנִי בּוֹטְחִים עַל זְכוּיּוֹתֵינוּ כֹּל, כִּי אִם עַל רַחֲמֵיךָ הַרְּבִיִּים.

כתב הרמב"ם בהלכות מגילה "אין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים אלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה שנאמר "לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחְיֹת לֵב נִדְבָאִים" (ישעיהו נ"ז). ובימי הפורים אין מדקדקין במעות פורים, אלא כל מי שפושט ידו לטיול, ונותנים לו.

חשיבות גדולה יש ללימוד התורה בליל פורים, כפי שכתב ה"חתם סופר" בשם רבותיו "כל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן עולם הבא"

ר"ת	יציא	כניסת	ירושלים
19:00	18:19	17:07	ירושלים
18:57	18:21	17:23	ת"א אשדוד
18:56	18:20	17:13	חיפה
18:57	18:21	17:22	ב"ש

### השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com  
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א  
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com





לב שִׁמְחָה יֵיטֵב פְּנִים

נס פורים התרחש בתקופה של "אֶנְכִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר", הנהגה של הסתר פנים, ולכן שמו של הקב"ה לא מוזכר במפורש במגילת אסתר, וכן בני ישראל ניצלו בנס נסתר, שנראה היה שנצלו במהלכים טבעיים. ומימי הפורים ואילך מנהיג הקב"ה את העולם באופן נסתר. אולם, בנס יציאת מצריים הונהגה מידה של הארת פנים כאהבת אב לבנו, ונעשו לישראל ניסים גלויים. דרשו חז"ל, בשביל התורה שקבלו עם ישראל ואמרו נעשה ונשמע, הונח על ראש משה רבנו כתר של מאור פנים לעולם "לְאֶרְשֵׁי יִבְּ וְאֶרְצֹת פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה" (לד, לה). זכה משה רבנו לקירבה מיוחדת לקב"ה, קירבת פנים אל פנים ועור פניו קרן.

מידה זו של הארת פנים היא מידה עליונה של הקב"ה, ובה זכה משה רבנו. והקב"ה שברא את האדם בצלמו נתן בכל אחד כח של הארת פנים. אמרו חז"ל באבות "שמאי אומר והוי מקבל כל האדם בסבר פנים יפות" מאחר ודברים אלו נאמרו על ידי שמאי שהיה מדבר על חובותיו של האדם, משמע שלא מדובר כאן רק בהמלצה בלבד, אלא חובה ממש! שכל זמן שאדם פוגש בזולתו והוא מקבל את פניו ונמצא מקביל לו, הרי הוא חייב להאיר פניו ולהקבילו בסבר פנים יפות. כל האדם - ודאי שמדובר אף בן הזוג. לעיתים מרוב עמל היום והטרדות שוכחים להאיר פנים לבן הזוג, לחייו, לשים לב לצורך של השני. לעצור לרגע משטף המטלות והעשייה, לחשוב על השני ולהביט אחד אל השני בסבר פנים יפות. הנהגה יפה ומכבדת היא, לגשת אל בן הזוג ולשוחח עימו במאור פנים כשיש צורך בכך, ולא לצעוק את דברינו אליו מקצה הבית אל קצהו השני. כאשר האדם מחיך אל השני ומאיר פניו, הרי הוא משדר כלפיו את הערכתו אליו ואת רגשותיו החיוביים. הרי הוא כאומר לו 'אני מעריך אותך', 'את/ה חשוב/ה לי'. פנים חתומות משדרות חוסר הערכה וריחוק.

כמה נפלא, אחרי יום ארוך שכל אחד היה טרוד בעיסוקיו, להקביל אחד את השני בחיוך ובהארת פנים. כמה נהדר, להאיר פנים אחד לשני, ברגע שהמבטים נפגשים. כמה מחמם את הלב, ליצור קשר עם בן הזוג באמצע היום, רק בשביל להתעניין בשלומו ובהרגשתו. להאיר פנים, פירושו לתת לבן הזוג הרגשה טובה ומרוממת, שהיא בעצם הכל. אמרו חז"ל "נתן אדם לחברו כל מתנות שבעולם ופניו כבושות בקרקע, מעלה לו כאלו לא נתן לו כלום. אבל המקבל בפנים יפות אפילו לא נתן לו כלום, הרי הוא כאלו נתן לו כל מה שבקש ממנו".

סניגורן של ישראל

"וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהֵיו" (ל"ב, י"א) שואל רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל בספרו "כסף נבחר", מדוע נאמר "ה' אֱלֹהֵיו" מספיק היה לומר "אֶת פְּנֵי ה'". ועוד קשה, שהיה לו לומר אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהִים, ומדוע נכתב "אֱלֹהֵיו". דרשו חז"ל, באותה שעה שעשו בני העגל ראה משה רבנו, שמלאכי השרת עומדים ומבקשים לחבל את כל ישראל, אמר משה, אם אני את ישראל וארד, אין להם תקומה. איני זו מכאן עד שאבקש עליהם רחמים, מיד התחיל ללמד עליהם סניגוריא.

פתח משה ואמר לפני הקב"ה: זכור מה שאמרת בסיני "אֶנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ", בלשון יחיד, ואם כן באותה שעה אלי דיברת, ואני לא חטאתי בעגל. ובנ"י שחטאו, לא דברת עמם, לכן נאמר ויחל משה את פני ה' אלהיו. וכיון שכן, "לְמַה ה' יַחֲרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּיךָ" ובוזה נטרצה הקב"ה. כי מתחילה כיון הקב"ה לכך שצפה והביט שעתידים ישראל לחטוא, ופתח למשה פתח שיהיה לו מה להשיב. וַיַּדְבֵּר אֱלֹהִים, אֶת פֶּל הַדְּבָרִים הַאֲלֶה לְאִמְרוֹ (כ, א'), כל הדברים האלה נאמרו בלשון יחיד "אֶנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ... לא תַעֲשֶׂה", ולא נאמר אֶנְכִי ה' אֱלֹהֶיכֶם. והטעם הוא "לְאִמְרוֹ" כדי לפתוח פתח למשה, לומר סניגוריא וזכות על ישראל במעשה העגל ולהליץ בעדם, כי אין הקב"ה חפץ אלא במי שמלמד סניגוריא על ישראל.

ברפראות



"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה פֶּסֶל לָךְ שֵׁנִי לַחַת אֲבָנִים פְּרָאשִׁימִים" (לד, א)

מובטחנו, שכל הרודף ומחפש אחרי מצוות, לא יבוא לידי הפסד. רבי יאשיהו פינטו שליט"א בספרו "תורת יאשיהו" כותב, כידוע שבשעה שעמדו בני ישראל לצאת מצרים, לקח משה רבנו את עצמות יוסף, ודאג להעלותם מהיאור, כדי שייבאו אותם לקבורה בארץ ישראל. ואמרו חז"ל בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבנו, שכל ישראל נתעסקו בביזה, והוא נתעסק במצוות, משה רבנו הבין וידע שההבטחה לצאת ברכוש גדול, מתקיימת גם בקנינים וברכוש רוחני, וגם ברכוש כזה תנוח דעתו של אברהם אבינו על ההבטחה שאמר לו הקב"ה ברית בין הבתרים. ומשום כך קרא הקב"ה למשה רבנו 'חכם לב', כיוון שהבין בליבו מהו הטוב ביותר שיש לעשות, וחכמתו עמדה לו להיות השליח הנאמן.

דרשו חז"ל על הפסוק "פֶּסֶל לָךְ שֵׁנִי לַחַת אֲבָנִים פְּרָאשִׁימִים", הפסולת שלך, משם העשיר משה. אמר הקב"ה, דין הוא שיטול משה אותן הפסולת. ומדוע? אלא ישראל שלא נתעסקו במצוות נתתי להם כל טוב ארץ מצרים, שנאמר 'וְה' יָתֵן אֶת תֶּן הַעֵם פְּעֻעֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאַלֹּם" (י"ב, ל"ו). ומשה שעסק בעצמותיו של יוסף יהא עניי? אתן לו הפסולת שיעשיר. הרי לנו, שמי שרודף ומחפש את המצוות, אף על פי שבתחילה נראה שהפסיד ואיבד ממון, מכל מקום לבסוף כשנתבונן נראה שהקב"ה החזיר לו כפל כפליים והשיב לו כגמולו הטוב. ומספרת הגמרא מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרצה בתוך שדהו

בשבת, ונמלך עליה לגדרה, ונזכר ששבת הוא ונמנע אותו חסיד ולא גדרה, ונעשה לו נס ועלתה באותה הפרצה צלף, וממנה היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו. ואותו החסיד התכוון לגדור פרצה זו רק במוצאי שבת, ולא שחלילה עמד לעבור איסור ולגודרה בשבת, שהרי כל מקום שכתוב מעשה בחסיד אחד, הכוונה לרבי יהודה בן בבא או לרבי יהודה בן אליעזר, ובוודאי שלא היתה באה תקלה חמורה של חילול שבת לחסידי עליון אלו. אלא שעלתה מחשבת חולין בליבו של החסיד ביום השבת, ולכן עמד וגדר את עצמו שלא לגדור אותה פרצה לעולם, כדי לעשות סייג ומשמרת לשבת קודש. ומכיוון שאותו חסיד מסר את נפשו למען קדושת השבת, החזיר לו הקב"ה כמפעלו וזימן לו את פרנסתו ברווח מהצלף.

"וַיִּשְׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֻט לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֻט לְדֹרֹתָם" (ל"א, ט"ז) כתוב בזוהר הקדוש "מעולם לא זזה שכניה מישראל בשבתות וימים טובים - ואפילו שבתות של חול", מצוה להוסיף מן החול על הקודש, ואותה תוספת שבת נקראת "שבת של חול". ואמר רבי חיים בן עטר זצוק"ל כל רגע שיהודי מוסיף מחול על קודש, נמצא שהוא עושה שבת ממש כפי שכתוב "לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֻט". אמנם קדושת השבת היא קבועה וקיימת מאז ששת ימי בראשית, אך גם לתוספת של שבת יש קדושה, והיא כולה משל ישראל. ה"פּחַץ חיים" היה אומר, כמה נואלו קטני אמנה המאחרים לקבל את השבת וממהרים להוציאה. הרי כל ששת ימי המעשה נמצאים תחת השפעתה של הקללה "בזעת אפך" ורק יום השבת התברך בברכת ה'. ואכן בני בינה ממהרים להכנס לשבת לקבל ברכתה ואינם נחפזים להוציאה.





### דברים אסורים מחמת הסכנה

מאכלי השבת מיוחדים הם לכל עדה ועדה, ובכל אופן אצל רוב העדות נהגו לאכול בשבת בשר ודגים. אכן, כלל נהוג בידי קהילות ישראל שלא לאכול בשר ודגים יחד, ומחליפים את הכלים לאחר מנת הדג טרם יעלו על השלחן את מנת הבשר. ואף שמותר לאכול בשר אחרי אכילת דג, מכל מקום אסור לאכול דג עם בשר יחד, ואפילו בשר עוף או שומן עוף, מפני שעלול להביא לידי צרעת, ר"ל, וכן הוא המנהג. וכל שכן שאסור לבשלם או לצלותם ביחד. ופסק מרן בשלחן ערוך (יו"ד סי' קטז) **צריך ליהדר שלא לאכול בשר ודגים יחד.** והוסיף הרמ"א, **אלו שצריך לאכול דבר ביניהם ולשתות, דהוי קינוח והדחה.** ויש אומרים כי הוא הדין שיש סכנה באכילת דג עם חלב או גבינה, ובקהילות הספרדים ועדות המזרח נהגו להחמיר שלא לאכלם ביחד, אבל דג עם חמאה, המנהג להקל.

ישנם מאכלים נוספים אותם אסרו חז"ל מצד היותם מסוכנים לגוף ויש בהם סכנת נפשות. רוב הפוסקים סוברים שהעובר על מה שאסרו חז"ל משום **סכנה**, עובר על איסור דאורייתא, שנאמר **"בַּק הַשֶּׁמֶר לְךָ וְשִׁמֹּר גְּפִשְׁךָ"** (דברים ד', ט). וקבעו בזה חכמים, **שחמירה סכנתא מאיסורא** - חמורה סכנה יותר מאיסור שאסרה תורה, ובדבר שיש בו סכנה אינו בטל בשישים, ואם נתערב אין לאכלו.

בין הדברים שנאסרו באכילה משום סכנה, הם שום קלוף או בצל קלוף או ביצה קלופה, שעבר עליהם הלילה, בין חיים בין מבושלים, ואפילו אם הם בתוך כלי סגור, אסור לאכלם מפני שרוח רעה שורה עליהם. אך אם נותר בביצה מעט מקליפתה, או מעט מעיקרם של השערות שבראש השום והבצל, אין חשש. וכן אם אינם לבדם אלא מעורבים עם מאכל או משקה אחר, כגון עם מלח ושמן, גם כן אפשר להקל. וכל שכן כשהם בתוך תבשילים.

במשקים, אם היו בכלי סגור ועבר עליהם הלילה אין רוח רעה שורה עליהם. אך אם הכלי היה פתוח - אין לשתות מהם. דין זה שייך דווקא במים, יין, חלב ודבש. אבל שאר המשקים, כגון שמן וחומץ מותרים. ביום לא חל דין זה, חוץ מיין לקידוש שאין להשאיר אותו מגולה ללא השגחה, אפילו ביום.

יש הסוברים שבזמננו נשתנו הטבעים, ויתכן שעל פי רוב דברים אלו שנאסרו אינם מסוכנים עוד, בכל אופן מאחר ומדובר בענייני סכנה, יש לחוש אפילו אם הם מסוכנים רק למיעוט. ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר.

### פניני דברי יאשיהו

#### השמה בחלקו

מעשה בקיסר שנפל לעצבות, ונשאב למצולות היאוש. הזמינו בני משפחתו את טובי המומחים ולא צלחה בידם לרפאו. פגשו ביהודי חכם וירא שמים, וזה הציע כי יביאו בגד של אדם, אשר אין לו דאגה וצער, ילבש הקיסר בגד זה ומיד יתרפא. רצו כל השליחים בדבר הקיסר, למצוא בגד של אדם נטול דאגות. פנו לנשיא וביקשו את כותנתו, אמר הנשיא: אין אדם דואג יותר ממני. הלכו לעשירים, כל עשיר תינה את דאגותיו וצרותיו. ולא נמצא אדם בכל יושבי הממלכה בלי דאגות.

מחוץ לעיר, במקום נידח אשר נאספת בו האשפה, נמצאה משפחה. ובעל המשפחה היה נראה שמח מאוד. שאלוהו על חייו, עמד וסיפר להם שהוא האדם המאושר בתבל, ה' חנן אותו באישה טובה, והשמחה מנת חלקם. ביקשו את כותנתו, עמד האדם ואמר להם, אין לי מאומה אף לא כתונת, אילו הייתה לי כותונות הייתי דואג עליה שמא תקרע או תתבלה.

זהו סודו של יום הפורים, שיש לשתות בו יין, עד אשר לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, משום שברגע שהאדם מתחיל לחשוב על מה שיש לו או חסר לו, אי אפשר שתהיה שמחה לאותו אדם בשום עניין. כל אותם אנשים, אשר חיים את ההנאות ואת העולם הזה, חייהם אינם חיים ואמרו חז"ל: **"אוהב כסף לא ישבע כסף"**, תמיד נמצאים הם ברעבון תמיד.

בימים אלו שהשמחה יורדת משמים, צריך לפקוח עיניים ולראות שגם ברע יש טוב. נלמד לתקן את ראייתנו לחיים, שהכל נמצא ותלוי במחשבתו של האדם, ותיקון המחשבה יביא להרווחה ולהקלה בליבנו.



### לאורם נלך

### רבי אלימלך מליז'נסק - בעל ה"נועם אלימלך" - כ"א באדר ה'תקמ"ז (1787)

נשפך דיו על הנייר ונמחק הכתב ונתבטלה הגזירה. רבי מנחם מנדל חש בדבר, והיה נדמה לו שאמנם נמצאים בבית הקיסר ממש, ולפיכך צעק שמעשה זה יכול להוביל למאסר כדין מורדים במלכות.

רבי אלימלך חיבר תפילה מפורסמת לאמרה לפני התפילה, וכן חיבר הוראות הנהגות יומיומיות שנקראו "צעטיל קטן", תורתו ועיקרי דרכו ושיטתו של רבי אלימלך קובצו בספר "נועם אלימלך", ספר זה הוא בעיקר מדברי תורה וחסידות שהיה רבי אלימלך אומר בפני חסידיו בכל שבת בסעודה שלישית. ביום ראשון היה בנו רבי אליעזר, רושם את הדברים מזיכרונו ומביאם לפני אביו, מסופר שלעיתים כאשר היה רבי אלימלך רואה את דברי התורה שהראה לו בנו, לא היה מאמין שהוא אמרם ואמר שמלאכים ושרפים אמרו דברים אלו. רבי אלימלך לא הסכים להוציא לאור ספר זה בחייו למרות הפצרות רבות מצד תלמידיו, רק לאחר פטירתו, הביא בנו רבי אליעזר את הספר לדפוס. ספר "נועם אלימלך" התפרסם כסגולה לחולים וליוולדת המקשה לילד.

רבי אלימלך התבקש לישיבה של מעלה בכ"א באדר ה'תקמ"ז בעירו ליז'נסק. על קברו נכתב "נפטר בכ"א אדר שנת תנצב"ה (בגימטריה תקמ"ז). לפני פטירתו הבטיח כי כל הפוקד את קברו יזכה לישועה ולא יפטר מן העולם בלא תשובה.

רבי אלימלך ויסבלום מליז'נסק צוק"ל נולד בשנת תע"ז (1717) בכפר קטן ליד טיקטין שבגליציה, לאביו רבי אליעזר ליפא. התעלה בלימוד התורה יחד עם אחיו הצדיק רבי זושא מהאניפולי, במשך 8 שנים ערכו האחים הקדושים מסע גלות, קיבלו על עצמם צומות וסיגופים. רבי אלימלך היה מנהיג החסידות השלישי מאז יסוד החסידות ע"י הבעש"ט. והיה מפורסם באהבתו ויראתו את ה', מספרים כי פעם בעת שישן רבי אלימלך הגיעה השעה להעירו, לא ההין אף אחד מלהפריע למנוחת הצדיק. רבי זושא פתח את דלת חדרו של רבי אלימלך, כיסה בידו את המזוזה שבתחת החדר ומיד התעורר רבי אלימלך.

אוהב ישראל ובעל חסד גדול היה רבי אלימלך, הוא היה פרוש וקדוש ופעל ישועות גדולות. המונים החלו נוהרים אליו ליהנות מזיו ולשבוע מטיבו, ואז החל לגלות את כוחו הגדול, והתלקטו סביביו גדולי ומאורי החסידות. פעם אחת בהיות רבי מנדל מרימנוב זי"ע בשלחן השבת אצל רבי אלימלך. היה רבי אלימלך מערב את המרק עם הכף, ונשפך קצת מהמרק על השלחן. פרץ רבי מנחם מנדל בצעקה: "רבי הלא ישימו אותנו במאסר". לאחר מכן סיפר רבי אלימלך, שבאותה העת נערך ונכתב אצל הקיסר של עסטרייך גזירה קשה על היהודים, ובשעה ששפך על שלחנו מעט מרק, פעל בזה ששם בבית המלכות

### מאמר החכם

**חכמת אדם תאיר פניו. וכן הוא להפך, על ידי הארת הפנים, יחכים האדם!**  
(פניני דברי יאשיהו)





## על הנסים – פורים טבריה

עם רבם רבי חיים לכיוון עכו או צפת. אך הרב בצידקתו חשש שאם ינטשו את העיר, יגרמו להמס את לב שאר התושבים ויבואו לחילול ה', שיאמרו הגויים - לא די שאינם מלומדי מלחמה ואינם עוזרים לנו בשעת צרה, עוד גורמים הם רפיין. בנוסף, לא קל היה בגילו להיטלטל בדרכים, ובמיוחד שבשעה כזו הדרכים מסוכנות ביותר מרוב חיילים שעוברים בה. וגמר הרב בליבו שלא לצאת.

לעת ערב טרם שקעה החמה, ביום שבת קודש ט' לחודש אלול. החל האויב להפגיא את העיר, באבני בליסטראות גדולים שמשקלם רב, ובכוחם היה לזרוע הרס רב. כל אותה העת היה רבי חיים שקוע בתפילתו, ובכח קדושתו ניצלה העיר. במשך שמונים וחמישה יום הופגזה העיר, מאות אבנים וכדורי נפץ נורו על העיר, ובחסדי השי"ת לא נהרס אף לא בית אחד ואיש לא נפגע. רוב כדורי הנפץ נפלו לכינרת, ואלו שנפלו בעיר שקעו באדמה. בגאות הבתים היו פזורים עצים לייבוש, ולא הוצת אפילו בית אחד בעקבות ההפגזה. היהודים לא נמנעו פזורים עצים לייבוש, ולא הוצת הכנסת לשמוע את דרשתיו של הרב, עמד רבי חיים וחזק את ליבם בכח קדושתו ובאמרי פיו "דעו לכם" - אמר הצדיק - "שלא על אנשי טבריה בא המושל ללחום, אלא כביכול ללחום בשכינה הקדושה. שימה של טבריה רומזת לשכינה, ובה נמצא בארה של מרים ואף הוא רומז לשכינה. ואם כן, ה' ילחם לכם, והרי רואים אנו את מעשי ה' הגדולים שהעיר לא ניזוקה, ובזכות ישראל ינצלו הגויים".

תלאות רבות וקשות עברה העיר טבריה כל אותה השנה, והיתה סגורה ומסוגרת. נסים רבים וגדולים קרו בעיר טבריה באותה העת. לעיתים נראה היה שצבא האויב נסוג מעמדתו. מושל דמשק עזב את צבאו לתקופה אך לכשחזר חודשה ההתקפה על העיר ביתר שאת, וחודשה אספקת התחמושת בכלי נשק מסוגים שונים. הרב רבי חיים אבולעפיה, ליבו היה כלב הארי וביטחוננו בה' היה מוצק, והרגיע וחזק את אנשי קהילתו.

בליל שבת ג' בחודש אלול ה' תק"ג, קרא בן הרב את ההפטרה על שלחן השבת. והיתה הפטרת אותה השבת "אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מְנַחֵם בְּיָמֵינוּ וְתִירָאֵי מֵאֲנֹשׁ יָמוּת", אמר רבי חיים לבני ביתו "אל תיראו ואל תיחתו, סימן זה יהיה מסור ביכם שהקב"ה מבשר לנו אל תִּירָאֵי מֵאֲנֹשׁ יָמוּת", קרא רבי חיים את הפסוק זה, פעם ופעמיים בקול גדול. למחרת התבשרה העיר כי אמש אחז במושל כאב מעיים חזק, וחלה בחולי כבד, עד כי אבדו חושיו ומות. ועזב הצבא את עמדתו ופניו לכיוון דמשק. ונהפך ליהודים מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב. וקיבלו עליהם יהודי העיר טבריה, לעשות יום משתה ושמחה ביום ז' לחודש אלול, והוא נקרא "פורים טבריה". כן יאבדו כל אויבי ה'.

שבעים שנה עמדה העיר טבריה בירת הגליל ומושבה האחרון של הסנהדרין בחורבנה. בשנת ה'ת"ק (1740) נדדה שנתו של השי"ח דאהיר אל עומאר שליט טבריה, במשך שלושה לילות רצופים לא יכול היה לישון, כאשר היה נרדם מייד היה מתעורר, חלום מוזר היה חולם הוא שוב ושוב, ובחלומו ראה שעליו להשיב יהודים בטבריה. כאשר קם השי"ח ביום השלישי החליט להיוועץ בחכמי צפת ובהדרתם נשלחה איגרת אל רבי חיים אבולעפיה זיע"א, ובה הוא מזמינו לעיר טבריה, לבוא ולהקים בה קהילה יהודית. באותה התקופה נגלה אליהו הנביא אל רבי חיים בחלומו, וזרז אותו לעלות לארץ אבותיו. כאשר הגיעה אגרת ההזמנה אל רבי חיים באיזמיר, הזדרז לצאת לדרך, על אף גילו המופלג. לכשהגיע התקבל רבי חיים בכבוד גדול על ידי השי"ח, אשר הליבשו בלבוש מלכות ונתן לו את כל מחסורו. בהוראת השי"ח הוקם בית כנסת מפואר שלא היה כדוגמתו בכל ארץ ישראל, אשר נבנה על חורבות בית הכנסת העתיק שבו התפלל האר"י זצוק"ל. נבנו גם בתים וחצרות ליהודים, בית מרחץ נאה, וחנויות ליום השוק, יהודי העיר עסקו במשא ומתן ובמסחר, ובעיר טבריה שררה השלוה.

שנתיים ומחצה עברו מאז הגיע רבי חיים אל העיר טבריה. ערב שבת קודש, הכל היו עסוקים בהכנות לשבת הקרבה, רבי חיים היה בדרכו אל ביתו מהישיבה הקדושה אותה ייסד, שקוע היה בשרעפיו. שליח שהגיע רכוב על סוס פגש את רבי חיים בכניסה לביתו ומסר לידיו איגרת שנשלחה מדמשק, האיגרת שהיתה ממוענת עבורו ושלחה על ידי מוקירו בדמשק, השר ר' חיים פרחי והגביר ר' יוסף לושטי, שהיו מהסמוכים על שולחן המלך. הם הודיעו לו כי מושל דמשק מתכנן לעלות בהפתעה על טבריה, להרוג את שליטה השי"ח דאהיר אל עומאר, ולהרוס את חומותיה. צבא רב מתאסף סביבו ובידיהם כלי מלחמה ואבני בליסטראות. "ימהר אדוננו הרב" כתבו הנכבדים "עם כל קהל עדתו, לצאת מטבריה ולהתיישב בצפת עד יעבור זעם".

רעדה אחזה את יהודי העיר טבריה, ורבי חיים מיהר אל השי"ח למסור לו את דבר האיגרת. אך השי"ח דאהיר אל עומאר, לא התרשם מהאיום, וטען שאלו שמועות בלבד. גם כאשר הזהירו רבי חיים שוב בעקבות איגרת נוספת שקיבל ממוקיריו, לא שעה השי"ח לאהרות. והתמהמה מלהגן על העיר.

בחודש אלול ה'תק"ב (1742) הגיע מושל דמשק בחיל גדול, והחנה את צבאו על אחד ההרים, במרחק מהלך יום אחד, לצפונה של העיר טבריה, לא הרחק מן ההר שבו קבור ר' עקיבא. אימה וחיל אחזו בתושבי טבריה, רצו יהודי העיר לברוח



## נחושת

נגינה. מחקר מעניין גילה כי הנחושת יכולה לעכב גדילת בקטריות וחיידקים, בעקבות מידע זה הוחלפו ידיות בבתי חולים, לידיות מנחושת. כהרבה מינרלים חיונית הנחושת גם לתפקוד יעיל של גוף האדם.

תהליך זיקוק המתכת מתחיל בריכוז עפרות נחושת. ושבירתם ע"י פטישים לחלקיקים קטנים יותר, וכך ניתן לסלק את הכמויות הגדולות של האדמה הנמצאת בהם. לאחר מכן, חלקיקי העפרות מעורבות במים עוברת למטחנה סיבובית לשם גריסה. באמצעות התכה מסירים את הפסולת שנותרה. התוצאה המותכת הינה מתכת נחושת טהורה ב- 99%. בתהליך זיקוק נוסף מתנקה הנחושת מחמצן, גופרית וברזל שעוד נותרו בה. לצורך הפקת ק"ג אחד של נחושת טהורה, נדרשים לזקק 25 ק"ג של עפרות נחושת ומינרליים.

הקשר מעניין נוסף מצאנו על הנחושת, כאשר התלוננו בני" במדבר, שלח בהם ה' שרפים ונחשים ומתו מהם רב. "וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשַׁמְּוּהוּ עַל הַיָּסַד וְהָיָה אִם יָשַׁךְ הַנָּחַשׁ אֶת אִישׁ וְהָבִיט אֶל נַחֵשׁ הַנְּחֹשֶׁת נָחִי (במדבר כ"א ט). ומדוע דוקא עשה משה רבנו את הנחש מנחושת? אומר הרמב"ן "וידוע כי הנחשים השרפים אדומי העיניים ורחבי הראש כעין הנחושת". ועוד, כי מתכת הנחושת קלה לעיבוד וגמישה מכל המתכות, כעין נחש גמיש ומתפתל.

משה רבנו נצטווה על עשיית כיור במשכן, כדי שהכהנים יתקדשו ויטהרו בידיהם וברגליהם טרם עבודתם במשכן. "וַעֲשִׂיתָ פִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכִנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרִחְוָה" (ל' י"ח). הכיור היה עשוי מנחושת שנתרמה ע"י נשות ישראל הצדקניות במדבר, כמו שכתוב "וַיַּעַשׂ אֶת הַפִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת פְּנֵי נְחֹשֶׁת מְרִמָּאֵת הַצְּבָאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ" (ל"ח, ח). המראות היו עשויות נחושת ממורק ומבריק, ועל ידי המראות העמידו הנשים צבאות רבים במצרים.

הנחושת היא יסוד כימי מתכתי, צבעה כתום אדמדם, והיא רכה ונוחה לרידוד ולעיבוד. הנחושת הינה אחת מהמתכות שהשתמשו בהן בבניית המשכן וכליו. היא מצויה בסלעים, ואף באבן החול הלבנה. לעיתים, היא נמצאת עם יסודות מתכתיים נוספים. חשיפה ממושכת לאויר רטוב, גורמת להיווצרות שיכבה ירקוקה חיצונית המגינה על המתכת.

טמפרטורת ההתכה של הנחושת הינה 1083 מעלות צלסיוס, והיא משמשת כמוליך טוב של חום וחשמל. כיום, משמשת הנחושת לייצור כבלי חשמל וטלפון, צינורות לקיטור ולהעברת נוזלים וגזים שונים, ואף מהווה מרכיב חשוב בתעשיית הצבע. עמידותה של הנחושת בפני קורוזיה באה לידי שימוש בחיפוי גגות, ייצור חלקי אניות, תחמושת, מטבעות ואף כלי